

שהוא לשון סעד ועזר, שהם עוזרי לויים.

ותנא דידן אמאי קרי להו צוערים? ביון דהני קטנים קטין [דק] קליהו, והני גדולים עב קליהו, הני מקטטי [כלומר מקטינים קולם ונעשה דק ויפה] והני לא מקטטי, קרי להו "צוערי" שמצערין את הלויים שאין יכולים לבסס קולם כמותן.

אלא לעולם הבא. דאידי דנפישוי נימין דידיה, נפיש קליה (107) כנבל, לכך קרי ליה נבל.

שנינו במתניתין: רבי אליעזר בן יעקב אומר אין עולין מן המניין וכו' וצוערי הלויים היו נקראים.

ובברייתא תנא "וסועדי הלויים היו נקראים".

הדרן עלך אין נערכין

בבנין בית המקדש השלישי.

שעשוי כמו נבל יין, ובעמוס יש פסוק "וזמרת נבליך לא אשמע" הרי שנבל יש בו זמרה ואילו בתוף אין זמרה רק קול בעלמא, וכן נאמר בפסוק "הפורטים עלי נבל" ופריטה שיכת רק במיתרים.

והביא הליקוטי הלכות שבירושלמי מפורש שנבל הוא כעין כינור רק שיש בו נימים מרובים, זוהי לכאורה כוונת הגמרא כאן נפיש כליה כי נבל, והיינו שנבל מוציא קול חזק מחמת הנימים המרובים שיש בו.

107. רש"י מפרש שנבל זה כלי שעשוי כמפוח ומוציא קול ע"י רוח, וכך כתב הרמב"ם בפירוש המשנה שנבל עשוי כמו נאד ויש בו מיתרים ומהם יוצא הניגון. אך ברמב"ה כתב שנבל עשוי כעין תוף.

ובליקוטי הלכות העיר עליו שבתהילים משמע שתוף ונבל הם שני סוגי כלים, ועוד הוכיח כרש"י וברמב"ם מהשם "נבל", דהיינו,